

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 2676/10
30.06.2010. година
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Весне Поповић, председника већа, Виде Петровић-Шкери и Власте Јовановић, чланова већа, у парници тужиоца А.Т. из Б., чији је пуномоћник А.К., адвокат из Б., против туженог К.п. за људска права Ј. из Б., кога заступа пуномоћник Н.Ш., адвокат из Б., ради исплате накнаде због повреде ауторског права одлучујући о ревизији туженог, изјављеној против пресуде Врховног суда Србије у Београду Гж.бр.43/08 од 23.07.2009. године, у седници одржаној 30.06.2010. године, донео је

П Р Е С У Д У

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија туженог изјављена против пресуде Врховног суда Србије у Београду Гж.бр.43/08 од 23.07.2009. године.

О б р а з л о ж е њ е

Пресудом Окружног суда у Београду П.бр.682/05 од 11.04.2006. године одбијен је тужбени захтев којим је тужилац тражио да се обавезе тужени да му по основу повреде имовинских права исплати 500.000,00 динара са законском затезном каматом од 21.04.2005. године до исплате и на име повреде моралних права 5.000.000,00 динара са законском затезном каматом од пресуђења до исплате, да се туженом забрани да даље користи ауторска дела тужиоца и даље умножава нове тираже и издања "... " као и да се тужени обавезе да увод и изреку пресуде објави у дневном листу П. о свом трошку по правноснажности пресуде и тужиоцу накнади трошкове парничног поступка. Ставом другим изреке одбијен је предлог тужиоца за издавање привремене мере, а ставом трећим одбијен захтев туженог да се тужилац обавезе да му накнади трошкове парничног поступка.

Пресудом Врховног суда Србије у Београду Гж.бр.43/08 од 23.07.2009. године, ставом првим изреке делимично је усвојена жалба тужиоца и преиначена првостепена пресуда тако што је обавезан тужени да тужиоцу на име накнаде због повреде моралних права исплати 200.000,00 динара са законском

затезном каматом од пресуђења до исплате, забрањено је туженом да даље користи ауторска дела тужиоца и умножава нове тираже издања "... " и обавезан тужени да увод и изреку пресуде по правноснажности објави у дневном листу П. о свом трошку. Ставом другим изреке одбијена је жалба тужиоца и потврђена првостепена пресуда у делу којим је одбијен тужбени захтев за исплату накнаде због повреде моралних права у износу од 4.800.000,00 динара са законском затезном каматом од пресуђења до исплате. Ставом трећим изреке укинута је првостепена пресуда у односу на одлуку о исплати накнаде због повреде имовинских права са траженом каматом и у односу на одлуку о одређивању привремене мере и за трошкове парничног поступка и у том делу предмет враћен првостепеном суду на поновно суђење.

Против правноснажне пресуде донесене у другом степену, тужени је изјавио ревизију због битних повреда одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Испитујући правилност одлуке у смислу члана 399. ЗПП, Врховни касациони суд је нашао да је ревизија неоснована.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 361. став 2. тачка 9. ЗПП, на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности. Није учињена ни повреда из члана 361. став 1. ЗПП пред другостепеним судом, јер другостепени суд није другачије утврдио чињенично стање. Нема ни повреде из члана 361. став 2. тачка 12. ЗПП, јер побијана пресуда садржи јасне и непротивуречне разлоге о одлучним чињеницама и може се са сигурношћу испитати.

Према утврђеном чињеничном стању, тужени је издао публикацију "... " у едицији "... ", издање 2005. године. Ову збирку највећим делом сачињавају цитати и одломци из оригиналних чланака и коментара тужиоца који су настали и јавно објављени у периоду од 1976. до 2004. године. Уз цитате је наведен извор из кога су одломци преузети. Тужилац није дао дозволу туженом за коришћење делова својих ауторских чланака и коментара, нити је са њим закључио ауторски уговор. Тужилац није ни на који начин створио, дао допринос, нити је учествовао у изради ове збирке.

Код овако утврђеног чињеничног стања, правилно је другостепени суд закључио да је тужени повредио морална права тужиоца.

Цитат је део текста дословно пренесен из другог списка. Употребљава се како би тексту дао посебан квалитет. Аутор текста цитат користи како би потврдио своје мишљење или указао да постоје и друга мишљења. Цитати представљају део писаног ауторског дела, морају се уклапати у текст и са њим чинити јединство.

По члану 48. Закона о ауторским и сродним правима дозвољено је без дозволе аутора и без плаћања ауторске накнаде умножавање као и други

облици јавног саопштавања кратких одломака ауторског дела (право цитирања по следећим условима: 1) да је дело објављено; 2) да се поменути делови без имена интегришу у друго дело, ако је то неопходно ради илустрације, потврде или референце уз јасну назнаку да је реч о цитату; 3) да се на погодном месту наведе ко је аутор цитираног дела који је наслов цитираног дела када је и где је цитирано дело објављено, односно издато).

Европска конвенција о људским правима у члану 10. предвиђа да свако има право на слободу изражавања. Ово право укључује слободу поседовања сопственог мишљења, примања и саопштавања информација и идеја без мешања јавне власти и без обзира на границе (став 1.). Пошто коришћење ових слобода повлачи за собом дужности и одговорности, оно се може подвргнути формалностима, условима, ограничењима или казнама прописаним законом и неопходним у демократском друштву у интересу националне безбедности, територијалног интегритета или јавне безбедности, ради спречавања нереда или криминала, заштите здравља или морала, заштите угледа или права других, спречавања откривања обавештења добијених у поверењу или ради очувања ауторитета и непристрасности судства.

Слобода изражавања као једно од основних људских права није неограничена - не подразумева опште људско право да се то слободно и без икаквих ограничења чини. Због тога цитирани чл. 10. Европске конвенције о људским правима истиче да разни видови ове слободе повлаче посебне дужности и одговорности. У овом случају, слобода изражавања је ограничена ради заштите права других (ауторског права тужиоца). Ограничење права коришћења цитата прописано је чланом 48. Закона о ауторским и сродним правима. Овакво ограничење је, супротно ревизијским наводима дозвољено у смислу чл. 10. став 2. Европске конвенције о људским правима. Законом о ауторским и сродним правима јасно су прописани услови коришћења цитата без дозволе аутора.

По оцени Врховног касационог суда коришћени цитати нису интегрисани у основни текст (јер чине већину дела наведене збирке), већ је од њих направљена цела збирка. Управо у томе се састоји повреда моралних ауторских права тужиоца, јер је тужени без његове сагласности сакупио одломке из његових ауторских дела и објавио их. Осим тога, цитати су и по оцени овога суда истргнути из контекста и на тај начин добили ново значење. На тај начин повређене су одредбе из чл. 16. и 17. Закона о ауторским и сродним правима. Због тога је правилно тужени обавезан да тужиоцу накнади штету и забрањено му је даље коришћење ауторских дела и умножавање нових тиража овог издања, и наложено објављивање увода и изреке правноснажне пресуде у дневном листу П. о трошку туженог на основу члана 177. истог Закона.

На основу члана 405. ЗПП одлучено је као у изреци.

Председник већа - судија

Весна Поповић, с.р.